

Evernia divaricata

Ringlav

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Lecanorales*, **Familj:** *Parmeliaceae*, **Släkte:** *Evernia* (ringlavar), **Art:** *Evernia divaricata* - ringlav (L.) Ach. **Synonymer:** *Letharia divaricata* (L.) Hue, *Lichen divaricatus* L.

Kännetecken

Ringlav är en hänglav med ljus gulgrå till gröngrå färg. Under gynnsamma omständigheter kan den bli flera dm lång och då uppträda så rikligt att den helt draperar sina värdträd. Förväxlingsarter är garnlav *Alectoria sarmentosa* och skägglavar *Usnea* spp., vilka förekommer mer allmänt. Ringlav har en mjuk och sladdrig bål med små vinkelräta utskott som lätt faller av. Mjukheten kommer bl.a. av att bålen lätt bryts och spricker upp ringformigt, vilket gör att mårgen exponeras. Ringlav saknar skägglavarnas sega, elastiska mårgräng. Arten bildar mycket sällan soredier eller apothecier och sprids istället genom bålfragmentering.

Utbredning och status

Arten förekommer i huvudsak i centrala delarna av östra Sverige med tyngdpunkten i utbredningen förlagd till Gästrikland, Hälsingland, Dalarna och Lule Lappmark. Dessutom finns flera förekomster på Gotland. Ringlav har minskat eller helt försvunnit från många växtplatser, främst i det södra utbredningsområdet. I Norge förekommer laven sällsynt och i Finland har den rika förekomster endast i de östra områdena. Den är rödlistad i bägge länderna. I övrigt förekommer den i större delen av Europa, Asien och Nordamerika.

Ekologi

Ringlav växer både på stammar och grenar av gran och tall eller ibland en i brandrefugiala skogar eller kalkrikkärr. Den förekommer på platser med hög luftfuktighet, särskilt vid bäckar, i sumpskogar och i myrkanter. De rikaste förekomsterna är på gamla, gärna långsamväxande granar, i gamla fuktiga skogar. På sådana lokaler finns den på allehanda substrat som t.ex. björk, al, tall, en och ibland klippor. Arten förekommer ibland mer exponerat ute på myrvar eller i tallskog på tallstammar. På Gotland växer laven på enbuskar, döda och halvdöda granar och tallar i halvöppen miljö, ofta hällmarkstallskogar.

Hot

Slutavverkning av sumpskog, strandskog och skogsklädda småholmar omgivna av strömmande vatten samt dikning av sumpskog är de allvarligaste hoten. Laven har inte återfunnits på kända lokaler som utsatts för dessa åtgärder. På Gotland är produktionsinriktat skogsbruk och uttag av ved hot. För några gotländska granskogslokaler kan igenväxning vara ett hot.

Åtgärder

Hur mycket arten kommer att minska i framtiden beror på vad som kommer att ske med de stora förekomster som hittats men som ännu saknar skydd. Lavens förekomster tillsammans med väl tilltagna skyddszoner måste skyddas och undantas från produktionsinriktat skogsbruk. Företag som påverkar lokalklimatet negativt, t.ex. dikning, måste undvikas. På Gotland måste uttag av ved undvikas.

Övrigt

Utländska namn – NO: Mjuktjafs, FI: Takkuhankajäkälä.

Konventioner: Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

- Ahlner, S. 1948. Utbredningstyper bland nordiska barrträdslavar. *Acta Phytogeogr. Suec.* 22.
- Ek, T. 1997. Ringlav *Evernia divaricata* återfunnen i Småland. *Parnassia* 10(2): 18–20.
- Hermansson, J., Lundqvist, R. & Oldhammer, B. 1988. Nya fynd av ringlav, *Evernia divaricata*, i Dalarna. *Svensk Bot. Tidskr.* 82: 314–323.
- Karström, M. 1992. Steget före i det glömda landet. *Svensk Bot. Tidskr.* 86: 115–146.
- Karström, M. 1993. Indikatorarter som biologisk inventeringsmetod - formulering av biologiska kriterier för urval av sökbiotoper. I: Olsson, G. A. & Gransberg, M. (red.), Indikatorarter för identifiering av naturskogar i Norrbotten. Naturvårdsverket, Rapport 4276, sid. 19–96.
- Tønberg, T., Gauslaa, Y., Haugan, R., Holien, H. & Timdal, E. 1996. The threatened macrolichens of Norway - 1995. *Sommerfeltia* 23: 1–258.

Författare

Roland Moberg 1984. Rev. Svante Hultengren & Mats Karström 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.